

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Lenky Krupíčkové a Davida Hipšra v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupen Mgr. Michalem Postlem, advokátem se sídlem Za Tiskárnou 327, Český Krumlov, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 1. 2021, č. j. 64 A 2/2020-80,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 2. 2020, č. j. MěÚK/04953/2020, Městský úřad Kaplice (dále též „správní orgán I. stupně“) rozhodl, že je žalobce vinen ze spáchání dvou přestupků proti občanskému soužití. Prvního přestupku podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o některých přestupcích“) se dopustil tím, že dne 21. 10. 2018 v 18:31 hod. na adrese N. 495 v K. fyzicky napadl druhu své matky M. F. (dále též „poškozený“), a to tak, že jej třikrát udeřil nůžkami do oblasti ruky, nohy a obličeje, což si vyžádalo lékařské ošetření, jelikož poškozenému byla způsobena tržná rána nad pravým okem, která byla ošetřena třemi stehy (výrok I. A). Druhého přestupku podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 4 zákona o některých přestupcích se dopustil tím, že dne 16. 12. 2018 v 15:54 hod. v bytě na adrese N. 495, K., fyzicky napadl poškozeného tak, že jej udeřil pěstí do obličeje, až tento upadl na zem; nedošlo k žádnému zranění, a nebylo tedy nutné ani lékařské ošetření (výrok I. B). Správní

orgán I. stupně žalobci uložil úhrnný trest pokuty ve výši 8 000 Kč a trest propadnutí věci (černých dřevěných nůčků s rukojetí osmiúhelníkového tvaru s kovovým řetězovým spojem v celkové délce 82 cm). Současně mu uložil povinnost uhradit náklady řízení.

[2] Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 4. 2020, č. j. KUJCK 42997/2020, zrušil výrok I. B rozhodnutí správního orgánu I. stupně a řízení v této části zastavil. Současně změnil výši uložené pokuty tak, že ji snížil na 2 000 Kč. Ve zbytku rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Českých Budějovicích (dále též „krajský soud“) zamítl v záhlaví uvedeným rozsudkem. Krajský soud neshledal namítanou nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného. Dále konstatoval, že není pochybnost o tom, že se daný skutek stal. Námitky žalobce se týkají pouze okolností, za jakých k incidentu došlo. Tomuto nebyla přítomna žádná jiná osoba než žalobce a poškozený, jedná se tak o situaci „tvrzení proti tvrzení“. Krajský soud se přitom ztotožnil s žalovaným o vyšší věrohodnosti svědecké výpovědi poškozeného ve srovnání s výpovědí žalobce. Poukázal zejména na to, že žalobce bezprostředně po incidentu neuváděl, že by na něj poškozený zaútočil jako první (pěstí, kopem, sápaním se). Naproti tomu poškozený vypovídal konstantně. Jediný rozpor v jeho výpovědi spočíval v tom, že při podání vysvětlení uvedl, že po výzvě žalobce k odchodu vstal, načež byl zasažen nůčkami, zatímco při svědecké výpovědi uvedl, že po výzvě žalobce k odchodu zůstal sedět, načež byl zasažen nůčkami. Tento rozpor však nebyl podle krajského soudu natolik významný, aby založil nevěrohodnost poškozeného či jeho fabulaci. Krajský soud přitom zdůraznil, že úřední záznamy o podání vysvětlení byly použity pouze jako vodítko k posouzení věrohodnosti výpovědi poškozeného a žalobce. Dále poukázal na to, že žalobce nepředložil k prokázání svých tvrzení záznam, ačkoliv si měl podle svého vyjádření incident nahrávat na mobilní telefon. I to může nasvědčovat tomu, že událost neproběhla podle popisu žalobce. I další podklady rozhodnutí nasvědčují tomu, že se skutek stal způsobem, který vylíčil poškozený. Krajský soud nepovažoval za pochybení, že správní orgány přihlédly k věku a tělesné konstituci osob zúčastněných na konfliktu. Pokud mělo být podle žalobce přihlédnuto k jeho nemoci (roztroušená skleróza), měl uvést, jaký vliv tato skutečnost měla na průběh skutkového děje a jeho jednání. Krajský soud neshledal ani výskyt okolností vylučujících protiprávnost. I pokud by skutečně poškozený napřáhl pěst k úderu žalobce a snažil se jej kopnout, či se po něm sápal, vybočilo by jednání žalobce z mezí nutné obrany. Na staršího neozbrojeného muže, byť posíleného alkoholem, nelze v rámci nutné obrany užít zbraň. Nebyly naplněny ani podmínky krajní nouze. Zájem na ochraně vlastnického práva žalobce nebyl v situaci, kdy poškozený pouze seděl na jeho gauči, vyšší než zájem na ochraně zdraví člověka. Podle krajského soudu není pro posouzení věci s ohledem na učiněná zjištění relevantní minulost poškozeného vypovídající o jeho agresivní povaze, či to, že byl pod vlivem alkoholu. Výpověď poškozeného byla věrohodná, logická a zapadala do kontextu. Krajský soud proto nepřistoupil k provedení důkazu opisem rejstříku trestů a opisem z přestupkového rejstříku poškozeného. Neshledal ani namítanou nelogičnost rozhodnutí žalovaného, který řízení o druhém přestupku zastavil s odůvodněním, že se jednalo o „tvrzení proti tvrzení“. Okolnosti projednávaných přestupků totiž nejsou obdobné. Závěrem krajský soud vyjádřil

pokračování

pochopení pro frustraci žalobce pramenící z faktické nemožnosti domoci se ochrany svého práva na ochranu vlastnictví legálními instituty. Ani to jej však podle soudu neopravňovalo k svépomocné ochraně svého vlastnického práva zjevně nepřiměřeným způsobem a prostředky. Nelehká situace žalobce byla ostatně zohledněna jako polehčující okolnost.

III.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítl, že krajský soud hodnotil věrohodnost poškozeného nesprávně. Krajským soudem uvedený rozpor v jeho výpovědích je podstatný. Z reakce poškozeného bylo stěžovateli s ohledem na jeho minulost zřejmé, že jej chtěl napadnout a napadl. Poškozený měl zájem na výsledku řízení a rovněž mohl konstantně lhát. Stěžovateli je přičítáno k tíži neuvedení stejných informací, avšak z jeho výpovědí jasně plyne, že se cítil ohrožen poškozeným. Dále stěžovatel zpochybnil vypovídací hodnotu úředního záznamu pořízeného na místě policejním orgánem, který mu předtím prakticky odmítl pomoci a doporučil mu poškozeného vyhodit z bytu. Zdůraznil, že poškozený užíval jeho byt bez právního titulu, mařil výkon vyklizovacího rozhodnutí, byl odsouzen za spáchání přečinu neoprávněného zásahu práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru, poškozoval majetek stěžovatele, je trestaný pravděpodobně i za násilnou trestnou činnost, nadužívá alkohol a stěžovatele v minulosti opakovaně napadl. Naproti tomu stěžovatel je osobou zcela bezúhonnou, netrestanou, věrohodnou a navíc v rozhodnou dobu nebyl ovlivněn alkoholem. Právě proto požadoval provést dokazování opisem z rejstříku trestů a z přestupkového rejstříku poškozeného. Krajský soud se však s jeho návrhem dostatečně nevypořádal. Tyto skutečnosti jsou relevantní nejen z hlediska polehčujících okolností, ale i pro posouzení viny stěžovatele. Na tom nic nemění úvaha krajského soudu o tělesné konstituci a věku stěžovatele a poškozeného. Jednak nebyly proporce obou osob zkoumány a především poškozený bez ohledu na dané parametry opakovaně, zpravidla pod vlivem alkoholu, napadá stěžovatele a další osoby. Podle stěžovatele byla v jeho případě porušena zásada *in dubio pro reo*.

[5] Stěžovatel se vymezil také proti posouzení okolností vylučujících protiprávnost. Není pravdou, že byl připraven na řešení celé situace za použití násilí. Naopak se vždy snažil věc řešit cestou práva, dokonce se svým nezletilým synem na dobu několika týdnů opustil vlastní byt a bydleli spolu na ubytovně. I v daný den se pokusil řešit situaci poklidně přivoláním policie. Ta mu však odmítla pomoci a v podstatě mu sdělila, že si má pomoci sám. Nunčaky přitom měly sloužit pouze k tomu, aby odradily poškozeného od případného fyzického napadení stěžovatele a přiměly jej k opuštění bytu. Nejednalo se o přehnanou obranu, navíc s ní stěžovatel okamžitě přestal, jakmile se mu podařilo útok poškozeného odvrátit. S ohledem na všechny okolnosti bylo jeho jednání přiměřené. Závěrem stěžovatel zdůraznil neefektivitu právních prostředků a upozornil na to, že u něj došlo k závažné negativní změně zdravotního stavu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, případně aby zrušil i rozhodnutí žalovaného.

IV.

[6] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s napadeným rozsudkem. Nad rámec odkazu na obsah rozhodnutí správních orgánů a napadeného rozsudku pak zdůraznil, že posouzení věci nevychází pouze z výpovědi stěžovatele a poškozeného. Na toto posouzení nemá vliv pravomocné odsouzení poškozeného pro přečin neoprávněného zásahu do práva k domu. Žalovaný v žádném případě nezpochyboval právo stěžovatele ohledně užívání bytu. Způsob, jakým stěžovatel svá práva chránil, byl však nezákonný. Podle žalovaného stěžovatel v podstatě opakuje své odvolací a žalobní námitky, s nimiž se již žalovaný i krajský soud řádně vypořádali. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal namítanou nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Tu stěžovatel spatřoval především ve způsobu, jakým se krajský soud vypořádal s jeho důkazními návrhy. Krajský soud však řádně odůvodnil, proč stěžovatelem navržené důkazní prostředky neprovedl jako důkaz. Jasně konstatoval, že ani případná pestrá přestupková či trestní minulost poškozeného by nemohla ničeho změnit na hodnocení věrohodnosti jeho výpovědi v nyní posuzované věci. Tomuto závěru krajského soudu přitom předcházelo podrobné zdůvodnění, proč v posuzované věci shledal výpověď poškozeného věrohodnou a proč neuvěřil skutkové verzi stěžovatele, že jeho útoku předcházelo napadení ze strany poškozeného. Krajský soud přitom nepoukazoval pouze na to, že výpověď poškozeného byla konstantní, ale i na to, že logicky zapadala do kontextu zjištěných skutečností. Úvaha krajského soudu je jasná a přezkoumatelná. Navíc se krajský soud v rámci vypořádání námitek týkajících se okolností vylučujících protiprávnost zabýval v bodech 40 a 41 rozsudku i skutkovou verzí tvrzenou stěžovatelem, tedy průběhem skutku, jenž neshledal prokázaným. I v tomto (hypotetickém) případě však dospěl k závěru, že by jednání stěžovatele i tak bylo protiprávní. Také ve zbytku rozsudek krajského soudu plně dostal požadavkům ustálené judikatury kladeným na odůvodnění soudních rozhodnutí (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS, rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52 a ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, či usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76). Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vycházel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Rozsudek je řádně odůvodněn a je plně srozumitelný.

[10] V prvním okruhu námitek stěžovatel vychází z toho, že v projednávané věci stojí řádné zjištění skutkového stavu na „tvrzení proti tvrzení“. Stěžovatel zpochybňuje konstantnost vyjádření poškozeného a jeho věrohodnost, a to především s ohledem na jeho zájem na výsledku řízení, jednání v minulosti a okolnosti předmětného incidentu. Současné

pokračování

relativizuje rozpory ve svých vyjádřeních a zdůrazňuje, že je osobou bezúhonnou a věrohodnou.

[11] V projednávané věci není sporu o tom, že se poškozený v rozhodnou dobu (dne 21. 10. 2018 v 18:31 hod.) nacházel v bytě stěžovatele, kde seděl na gauči a čekal na svou družku, matku stěžovatele, která byla na houbách a dala mu klíče. Není sporné ani to, že se poškozený v bytě nacházel neoprávněně, neboť tímto svým jednáním mařil výkon rozhodnutí, jímž mu byla uložena povinnost vyklidit byt (následně byl odsouzen za přečin neoprávněného zásahu práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru v době od 6. 7. 2016 do počátku března 2019) a že byl pod vlivem alkoholu (podle provedené dechové zkoušky měl v době incidentu v dechu 1,18 promile alkoholu). Stěžovatel rovněž nepopírá, že poté, co verbálně požadoval, aby poškozený opustil jeho byt, jej třikrát udeřil nůčáky, a to jednou do ruky, jednou do nohy a jednou do hlavy (nad pravé oko). Nesporný je rovněž rozsah zranění, která tímto jednáním poškozenému způsobil.

[12] V podstatě jedinou spornou otázkou tak je, zda se stěžovatel popsaným útokem bránil proti (přímo hrozícímu) útoku ze strany poškozeného, respektive chránil svá práva. Správní orgány i krajský soud dospěly k závěru, že se stěžovatel nenacházel v situaci, kterou by bylo možno označit za nebezpečnou a která by vyžadovala odvrácení přímo hrozícího nebezpečí či trvajících nebo hrozících útoků. Nejvyšší správní soud se s jejich posouzením ztotožňuje. Ve shodě s krajským soudem považuje za stěžejní, že stěžovatel popsal policii incident při podání vysvětlení na místě činu odlišně, než jak jej popsal při následující výpovědi ve správním řízení. Tato odlišnost se přitom týkala právě okolností, které bezprostředně předcházely jeho útoku na poškozeného, tedy okolností, které měly tento útok vyvolat.

[13] Dle obsahu úředního záznamu ze dne 21. 10. 2018, který sepsal prap. V. M. po dostavení se na místo činu stěžovatel podal vysvětlení, při němž mimo jiné uvedl, že „šel do svého pokoje pro tzv. nůčáky a šel za F., řekl mu, aby okamžitě odešel a místo toho se F. zvedl z gauče, odložil si brýle a protože si M. myslel, že ho chce fyzicky napadnout tak, jak tomu bylo již v minulosti, udeřil ho dvakrát nůčákama do oblasti těla a na potřetí ho udeřil do oblasti hlavy.“ Do protokolu o ústním projednání přestupku ze dne 13. 3. 2019 stěžovatel však již prohlásil: „Šel jsem do pokoje, kde byl pan F., ukázal jsem mu ty nůčáky, upozornil jsem ho na to, že pokud mě napadne, tak ty nůčáky použiju a jak jsem je držel, tak jsem s nima třísknul o stůl, aby si uvědomil, že jsou dřevěný, že to není molitan, že to není hračka. Pak jsem šel, otevřel jsem vchodové dveře z bytu a vyzval jsem ho, aby ten byt opustil. Pan F. se jenom smál, vstal a říkal mi, že mě z mého bytu vyhodí a pak mi chtěl dát ránu pěstí. Napřáhoval na mě pěstí a já jsem tu jeho ruku srazil úderem nůčáku, on začal řvát bolestí, pak do mě zkusil kopnout a já jsem ho fláknul přes tu nohu. On chvíli seděl na gauči, já jsem na něj celou dobu řval, ať vypadne, že tam nemá co dělat. On pak vstal a začal řvát: „Teď se dívej, co s tebou udělám!“ a jak se po mně sápal, tak jsem ustoupil o krok dozadu a nebezpečí jsem eliminoval úderem nůčáku na hlavu, on se sesunul na zem a víc jsem ho nepraštil.“ Stěžovatel tedy při podání vysvětlení vyjádřil pouze obavu z toho, že jej chtěl poškozený fyzicky napadnout. Nejvyšší správní soud považuje za zarážející, že by stěžovatel bezprostředně poté, co se daný incident odehrál, opomněl dostavivším se policistům sdělit, že byl skutečně ze strany poškozeného fyzicky napadán, respektive ohrožován, a to opakovaně i poté, co odvrátil první útok poškozeného pěstí (stěžovatel navíc do protokolu ze dne 13. 3. 2019 prohlásil,

že se jej první rána pěstí nějak dotkla do oblasti levé strany krku a že na něj dolétl i kop poškozeného nohou). Stěžovatel ostatně ani žádné plausibilní vysvětlení rozdílu mezi podaným vysvětlením a následným prohlášením do protokolu o ústním jednání nepředkládá. Toliko tento rozpor bagatelizuje a zpochybňuje vypovídací hodnotu úředního záznamu. Odlišnosti v obou popisech incidentu však vnímá Nejvyšší správní soud jako podstatné, neboť obava z napadení je pojmově jinou okolností než skutečné napadení ze strany poškozeného. Současně Nejvyšší správní soud neshledává na rozdíl od stěžovatele žádné důvody, proč by měl považovat úřední záznam policie za pochybný. Na věrohodnost a průkaznost tohoto záznamu nemůže mít vliv to, jak se stěžovatelem komunikoval příslušník policie během jeho telefonátu na tísňovou linku, k němuž došlo těsně před daným incidentem. Stěžovatel ostatně ani nenamítá žádné konkrétní relevantní okolnosti, které by vznesly alespoň pochybnost o postupu policistů při daném úkonu.

[14] Na druhou stranu Nejvyšší správní soud nepřisvědčuje stěžovateli, že by výpověď poškozeného obsahovala podstatné rozpory, které by ji činily nevěrohodnou. Tato je naopak v relevantních otázkách zcela konzistentní. Poškozený opakovaně uvedl, že když čekal na svou družku na gauči, přišel stěžovatel, který mu řekl, aby vypadnul. Když tento příkaz neuposlechl, stěžovatel jej třikrát udeřil nuncáky. Stěžovatelem zdůrazňovaný rozpor spočívající v tom, zda poškozený po výzvě stěžovatele k odchodu vstal, či zůstal sedět, nepovažuje zdejší soud za nikterak významný pro posouzení dané věci, ani pro posouzení věrohodnosti poškozeného. Na rozdíl od rozporů vyplynuvších u stěžovatele se jedná o rozpor ve skutečnosti, která nemá právní relevanci pro posouzení dané věci. Vzhledem k běhu událostí a stavu poškozeného je zcela pochopitelné, že si danou dílčí okolnost nemusel poškozený, ať už při podání vysvětlení na místě, či následně při své výpovědi dne 13. 3. 2019 před správním orgánem, správně pamatovat. Ostatně, podle úředního záznamu ze dne 21. 10. 2018, který byl pořízen na místě činu, se poškozený „nedokázal k dané věci blíže vyjádřit, byl v šoku, neustále se opakoval. Nevyjádřil se ani ke svému obvodnímu lékaři či zdravotní pojišťovně.“

[15] S ohledem na skutečnosti vyplývající ze spisového materiálu a předmět posouzení nepochybil krajský soud tím, že se blíže nezabýval okolnostmi, na něž stěžovatel v souvislosti s posouzením věrohodnosti poškozeného poukazoval (dlouhodobé užívání bytu bez právního důvodu, maření rozhodnutí o vyklizení, nadužívání alkoholu a údajné poškozování majetku stěžovatele a údajná dřívější násilná trestná činnost). Správní orgány i krajský soud ve svých rozhodnutích přesvědčivě osvětlily, jak hodnotily obě výpovědi a jaké závěry z nich vyvodily. I pokud by se tedy prokázalo, že jsou všechny tyto stěžovatelem tvrzené skutečnosti pravdivé, nemohly by mít vliv na posouzení věrohodnosti výpovědi poškozeného a stěžovatele v právě projednávané věci. Na rozdíl od poškozeného totiž stěžovatel věrohodnost své výpovědi zásadně oslabil tím, že ji před správním orgánem I. stupně notně doplnil a vygradoval, a to právě v popisu rozhodných skutkových okolností předcházejících danému útoku. S ohledem na tento podstatný kontrast v popisu rozhodných skutkových okolností daného incidentu, který stěžovatel bez bližšího vysvětlení doplnil až ve správním řízení, nemůže výpověď poškozeného bez dalšího zásadně oslabit poukaz na jeho jednání nesouvisející bezprostředně s předmětným incidentem. Nejedná se o žádný konkrétní důvod, který by zakládal pochyby o nezaumatosti, věrohodnosti, pravdivosti a přesvědčivosti výpovědi poškozeného. Ostatně, jeho verze koresponduje s tím, jak události popsal při podání vysvětlení na místě sám

pokračování

stěžovatel, a rovněž odpovídá vzhledem k obsahu spisu logickému a předpokládatelnému běhu událostí. Při posuzování věrohodnosti výpovědi zjednodušeně řečeno neplatí pořekadlo „kdo lže, ten i krade“.

[16] I Nejvyšší správní soud tak v otázce zjištěného skutkového stavu přiklání ke skutkové verzi, kterou konzistentně uváděl poškozený, tedy že v rámci zkoumaného skutku k fyzickému útoku z jeho strany vůči stěžovateli nedošlo.

[17] V dalším okruhu námitek stěžovatel vytýká žalovanému a krajskému soudu nesprávné posouzení okolností vylučujících protiprávnost. Namítá, že se snažil řešit situaci bez použití násilí, a přistoupil k němu až jako k poslední možnosti, která mu zbývala k zachování jeho práv. Se svou obranou pak přestal v okamžiku, jakmile útok poškozeného odvrátil, a považuje tedy své jednání za přiměřené.

[18] Nejvyšší správní soud musí zdůraznit, že s ohledem na závěr stran průběhu skutkového děje postrádá smysl posuzovat situaci tak, jak ji před správním orgánem popsal stěžovatel. Soud se tak nebude zabývat tím, zda byly naplněny okolnosti vylučující protiprávnost, pokud by se situace odehrála jiným způsobem. Posoudí tedy naplnění okolností vylučujících protiprávnost pouze na půdorysu výše učiněného skutkového závěru, že v rámci zkoumaného skutku ze strany poškozeného k fyzickému útoku vůči stěžovateli nedošlo.

[19] Ustanovení § 24 zákona č. 250/2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále též „zákon o odpovědnosti za přestupky“) vymezuje krajní nouzi následovně:

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

[20] Nutnou obranu vymezuje § 25 zákona o odpovědnosti za přestupky tak, že:

(1) Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

[21] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že v daném případě nebyly naplněny podmínky krajní nouze. Jednáním stěžovatele byl způsoben o poznání těžší následek, než který stěžovateli ze strany poškozeného hrozil - poškozený pouze seděl na gauči v bytě stěžovatele a čekal na svou družku, matku stěžovatele; stěžovatel však poškozenému ublížil na zdraví poměrně intenzivním způsobem. Stejně tak krajský soud dospěl ke správnému závěru, že nebyly naplněny ani podmínky nutné obrany. Za situace, kdy, jak již bylo uvedeno, poškozený pouze čekal na gauči na svou družku, a žádným jiným způsobem neporušoval zájmy chráněné zákonem, bylo zjevné, že porušení zájmu stěžovatele na ochraně jeho majetku je dočasné, a jeho intenzita je tudíž poměrně nízká. Bylo tak zcela zjevně nepřiměřené, pokud stěžovatel poškozeného třikrát uhodil nuncáky a způsobil mu taková zranění, která si vyžádala jeho převoz rychlou záchrannou službou do nemocnice a lékařské ošetření v podobě tří stehů nad pravým okem. Ostatně, jak uvedl

Nejvyšší soud v právní větě rozsudku ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 903/2014: „*Je-li z okolností případu zřejmé, že pachatel nebyl vystaven takovému útoku poškozeného, kterým by byl ohrožen na životě nebo zdraví, pak zpravidla nelze uvažovat o použití nutné obrany jen z toho důvodu, že útok poškozeného směřoval na majetek obviněného. Zájem na ochraně zdraví totiž převažuje nad zájmem na ochraně majetku.*“ Uvedený závěr je možné analogicky použít i v rámci projednávaného případu, neboť institut nutné obrany dle trestního zákoníku a dle zákona o odpovědnosti za přestupky je co do výkladu úzce propojen.

[22] Na správnosti závěru o absenci okolností vylučujících protiprávnost nemůže nic změnit tvrzení stěžovatele, že situaci nechtěl řešit násilím, a že ho k tomu v podstatě přivedla svou neaktivitou policie. Ze způsobu, jakým policista na tísňové lince reagoval na volání stěžovatele, nebylo lze dovodit, že by jej tento nabádal k tomu, aby poškozeného vyhodil z bytu za použití zbraně a ublížení na zdraví. Jak přitom plyne již z výše uvedeného, svépomocnou ochranu svého vlastnického práva nelze zajišťovat nepřiměřeným způsobem a prostředky.

[23] Nejvyšší správní soud pak ani nemůže přihlédnout k tomu, že aktuální zdravotní stav stěžovatele je velmi vážný. Tato skutečnost nemá vliv (a ani stěžovatel neuvádí, jaký by měla mít vliv) na okolnosti rozhodné pro posouzení dané věci. Zároveň platí, že podle § 75 odst. 1 s. ř. s. je rozhodnutí správního orgánu přezkoumáváno na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Dle § 109 odst. 5 s. ř. s. pak platí, že Nejvyšší správní soud nemůže přihlížet ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí. Tato pravidla odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. s. ř. s. správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. K aktuálnímu zdravotnímu stavu stěžovatele tedy není možné v projednávaném případě přihlédnout.

[24] Nejvyšší správní soud si je vědom, že vzhledem k tomu, v jaké situaci se stěžovatel nacházel, mohl pociťovat zmar způsobený faktickou nemožností domoci se svého práva a *de facto* spravedlnosti. Skutečně mu totiž nelze upřít, že se snažil postupovat v souladu s právem, a jednání, za něž je trestán, se dopustil až poté, kdy poškozený nerespektoval soudem uloženou povinnost a policie mu i přes jeho naléhání neposkytla adekvátní pomoc. Policista, kterého stěžovatel bezprostředně před daným incidentem kontaktoval, totiž místo toho, aby zajistil řádný výkon práva a stěžovateli pomohl, jej zcela nepochopitelně odkázal na svépomoc. Nelze však odhlédnout od toho, jak již bylo uvedeno výše, že stěžovatel v rámci této svépomoci značně překročil přiměřené meze, a zejména to je důvodem, proč není možné jeho jednání i přes nastalé okolnosti tolerovat. Nejvyšší správní soud je však přesvědčen, že trest uložený stěžovateli je i vzhledem k těmto okolnostem přiměřený.

[25] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci

pokračování

plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. března 2023

Tomáš Foltas
předseda senátu